

Zottegem. Het archeologisch onderzoek in de stadskern.

Guy De Mulder & Johan Deschieter

In het kader van de bouw van het nieuwe cultuurcentrum voor de stad Zottegem werd een stabiliteitscontrole van de ondergrond uitgevoerd door de bouwheer. Het pam-Velzeke werd door de gemeente Zottegem en de bouwheer Dexia gevraagd om deze controles op te volgen. De inplanting is voorzien in de tuinzone en de vallei van de Bettelhovebeek gelegen achter het Egmontkasteel. Een vijftal proefputten werden uitgegraven (fig. 1). Deze leverden geen belangrijke archeologische sporen op, behalve een restant van een oude post-middeleeuwse ploeglaag in een van de sonderingputten. In de andere controleputten kon deze laag niet meer worden waargenomen door diverse verstoringen en ophogingen van het terrein. In de lager gelegen zone was het onderste bodempakket opgebouwd uit natte donkergrijze kleiige gronden eeuwenlang afgezet door de meanderende beek. Daarboven werden meestal diverse ophogingspakketten uit verschillende periodes geattesteerd. Op ca 1m diepte onder het huidige loopvlak werd vooral in de omgeving van de beek een laag van veenvorming vastgesteld. Een ¹⁴C-datering, uitgevoerd op een stuk hout uit dit venig pakket leverde een ouderdom in de post-middeleeuwse periode op (KIA-25590: 150±20 BP). Deze venige laag werd afgedekt door een dikke relatief jonge ophoging, afkomstig van vroegere nivelleringen rond het kasteel.

In december werd nog een noodonderzoek uitgevoerd op een perceel (sectie A, nr. 233F) in de Wolvenstraat. In de omgeving had vroeger reeds een noodopgraving plaatsgegrepen waarbij enkele midden-Bronstijd sporen (De Mulder, Deschieter & Van Strydonck 2001) en vooral structuren vanaf de late Middeleeuwen aan het licht waren gekomen (Deschieter 2001). Een eerste controle van de Ferrariskaart en de Poppkaart toonde aan dat vroeger op het perceel geen woonstructuren aanwezig waren, maar wel een groenzone.

Het onderzoek kon gebeuren in overleg en vlotte samenspraak met de bouwheer Mesdagh, architect Ivan Michiels, de bouwfirma Eeckhout (Zwalm) en de mensen van bvba Alka (Sint-Lievens-Houtem), die instonden voor het grondverzet. Omwille van de stabiliteit van het gebouw werden eerst een serie van betonnen palen in de bodem gedreven. Vervolgens werd de grond uitgegraven tot op het gewenste niveau in een systeem van boxen tussen deze palen (fig. 2). In overleg met de archeologen werd eerst de ploeglaag en een ophogingslaag van ca. 1m dik verwijderd waarna het noodzakelijke archeologische onderzoek kon uitgevoerd worden. Deze methode van in boxen opgraven bemoeilijkte wel het registreren van de archeologische sporen en vereiste enige inventiviteit, maar uiteindelijk kon toch alles op een goede manier gedocumenteerd worden.

Tijdens het noodonderzoek kwamen vijf greppels aan het licht die haaks waren gericht op de Wolvenstraat (fig. 3). De greppels hadden een ZW-NO oriëntatie. De aard van hun vulling wees erop dat deze een afwaterende functie hadden. Opvallend was de sterke variabiliteit van de afmetingen van de grachten. De grootste had een maximale breedte van 2m40 en een minimale omvang van 1m40. De bewaarde diepte schommelde tussen de 0,80m en 1m. De andere grachten varieerden tussen de 0,80m en ca. 1m20. Deze grachten dateren uit verschillende fases. De oudste gaat terug tot de 14^{de} eeuw; de jongste stamt uit het midden van de 19^{de} eeuw. Deze laatste structuur bestaat uit een greppel waarin een bakstenen riolering was opgebouwd (fig. 4). Deze constructie bestond uit een vloer van bakstenen in de lengte met daarboven aan weerszijden drie bakstenen gestapeld in de breedte en tenslotte afgedekt door een baksteen in de lengte. De breedte van het afwateringskanaal bedroeg

binnenzijds 12 cm. Aan de buitenzijde was deze constructie 35 cm breed. Deze greppelvulling was uitermate rijk aan aardewerkfragmenten en hoornpitten van runderen. In de vulling werd zelfs een bronsmunt van Leopold I, gedateerd in 1855, teruggevonden (identificatie door Luk Beeckmans). Andere archeologische sporen waren eerder schaars. Aan de oostelijke zijde van het opgravingsvlak waren twee kuilen en een aantal paalsporen nog gedeeltelijk bewaard, ondanks vroegere bodemingrepen in deze zone (fig. 5). Deze sluiten aan bij de bewoningssporen die tijdens het vroegere onderzoek aan het licht zijn gekomen. In het zuidelijke profiel was nog de aanzet van een kuil met een lichtgrijze vulling ingetekend. Volgens de ^{14}C -dateringen op houtskoolfragmenten uit de onderste lagen hoort de opvulling van dit spoor thuis in de periode van de 11-13^{de} eeuw (KIA-26458: 980 ± 25 BP & KIA 26459: 875 ± 25 BP).

Het noodonderzoek in december leverde aanvullende informatie op met betrekking tot de vroegere opgravingen in deze omgeving. Aan de oostelijke zijde lijken de enkele kuilen nog deel uit te maken van de bewoningszone die in 1999 werd opgegraven. Op de oude kaarten staat dit perceel aangeduid als een groene zone (weide of tuin). De aangesneden afwateringsgreppels bevestigen dat dit perceel te nat was om als woonareaal gebruikt te worden vandaar de functie als groene zone. Tot slot dient vermeld te worden dat er geen verder indicaties van een Bronstijdbewoning werden geattesteerd.

Bibliografie

De Mulder G, Deschietter J. & Van Strydonck M., 2001. Sporen uit de midden-bronstijd te Zottegem (O.-Vl.), *Lunula. Archaeologia protohistorica*, 9: 17-18.

Deschietter J., 2001. 'Rommel onder Remus...' Archeologisch noodonderzoek in de Zottegemse stadskern, *Handelingen van het Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde*, X: 181-202.

Figuren

Fig 1. Zicht in een van de testputten nabij het Egmontkasteel. De donkere venige laag tekent zich duidelijk af.

Fig. 2. Opkuisen van de zuidelijke profielwand voor registratie in de Wolvenstraat. Op de voorgrond zijn duidelijk de betonpijlers zichtbaar die als het ware boxen vormen.

Fig. 3. Onder de kraanbak verschijnt de grijze verkleuring van de grachtvulling in profiel

Fig. 4. De riolering in baksteen.

Fig. 5. Restant van een paalspoor dat tijdens de vroegere bouw van het aanpalende appartementscomplex gedeeltelijk werd verstoord.